

Inspektion av arkivvården vid Opus Bilprovning AB, stationen i Härnösand-Saltvik den 13 maj 2013

Närvarande

Från Opus Bilprovning:

Platschef

Technical Support Manager/ADR

Från Riksarkivet:

Patrik Höij, arkivarie

Sammanfattning

Riksarkivet har vid inspektionen den 13 maj 2013 konstaterat brister i arkivverksamheten vid Opus Bilprovning AB, stationen i Härnösand-Saltvik. Bristerna på stationen berör förvaring av handlingar. Det har även förekommit gallring av allmänna handlingar som saknar gallringsföreskrift och som därför skulle ha bevarats.

Inledning

Riksarkivet har den 13 maj 2013 besökt Opus Bilprovning AB, stationen i Härnösand-Saltvik, Saltviksvägen 15, för att inspektera arkivvården. Vid inspektionen användes tillämpliga delar av checklista för systeminspektion (version 2013-03-08). Riksarkivet har inte inspekterat arkivvården vid stationen i Härnösand-Saltvik vid tidigare tillfälle. Inspektionen den 13 maj 2013 avsåg endast arkivvården vid stationen i Härnösand-Saltvik och den del som härrör från den verksamhet som avses i offentlighets- och sekretesslagens bilaga. Vissa moment som omnämns berör dock även arkivvården inom Opus Bilprovning AB i stort.

1. Ansvar och organisation

Stationen i Härnösand-Saltvik är en del av Opus Bilprovning AB. Aktiebolaget bildades ursprungligen 2011 som besiktningsskluster 1 AB och som dotterbolag till AB Svensk Bilprovning. Under 2012 förvärvade Opus Group AB bolaget, vars namn därefter ändrades till Opus Bilprovning AB.

Platschef på stationen i Härnösand-Saltvik är även platschef för Opus Bilprovning AB:s stationer i Edsbyn, Söderhamn, Hudiksvall, Sundsvall-Birsta samt Timrå. På stationen i Härnösand utförs endast obligatoriska kontrollbesiktningar och i viss mån frivilliga besiktningar.

På stationen i Härnösand-Saltvik finns det viss kännedom om arkivregelverket och om lagstiftningen som styr hanteringen av allmänna handlingar.

Enligt uppgift är HR-chefen (Human Relations) arkivansvarig för Opus Bilprovning AB, men detta ansvar kommer att övertas av produktionschefen inom kort. Stationscheferna är ansvariga för hanteringen inom sina respektive ansvarsområden och teamledare är ansvariga för den praktiska hanteringen på respektive station.

Opus Bilprovning AB använder som en övergångslösning AB Svensk Bilprovning diarie- och ärendehanteringssystem Synergi. Det är en tjänst man köper och inkluderat i den lösningen är även det tekniska ansvaret för systemet. AB Svensk Bilprovning köper i sin tur själva driften av tjänsten av Tieto Enator. Opus Bilprovning AB planerar att ta fram ett eget elektroniskt system och har tankar på att införa en helt digital lösning för sin ärendehantering.

Stationen i Härnösand-Saltvik beställer papper och material från Lyreco, som Opus Bilprovning AB har ett centralavtal med. Större materialinköp som involverar upphandlingar går via huvudkontoret.

Man förväntar sig inga större förändringar i organisationen inom Opus Bilprovning AB för närvarande.

2. Styrdokument

Stationen i Härnösand-Saltvik har tillgång till dokumentation som framställts för AB Svensk Bilprovning och som rör arkivvården. Dokumentationen kommer att anpassas och uppdateras till Opus Bilprovning AB:s behov, men det ska enligt uppgift göras på huvudkontoret och det har ännu inte hunnits med.

Det finns skriftlig information och instruktioner om offentlighet, sekretess och utlämnande av allmän handling, information och instruktioner gällande arkivering, information och instruktioner gällande diarieföring samt en arkivplan. Arkivplanen redovisar handlingstyper, om det är att anse som en allmän handling eller ej, om handlingen ska bevaras eller gallras, hänvisning till relevanta regler eller föreskrifter samt arkivplats.

I dokumentet som behandlar diarieföring lyfts det fram att stationen är ansvarig för att inkomna handlingar eller post hanteras korrekt avseende handläggning, diarieföring och arkivering. Några lokala skriftliga rutiner gällande detta fanns inte. Opus Bilprovning AB har också framställt ett rutindokument för arkivering av personuppgifter.

Opus Group har också gemensamma policier som bland annat behandlar informationshantering.

3. Arkivbildning

Stationen i Härnösand-Saltvik har fortsatt att arkivera som tidigare, och har inte gjort några förändringar i sin hantering med anledning av övergången till ny huvudman. Däremot har man identifierat en brytpunkt den 1 mars 2012 då besiktningskluster 1 AB formellt verkar ha bildats och då man brutits ut från AB Svensk Bilprovning. Av den anledningen har också, enligt uppgift, en stor mängd arkivmaterial från stationerna som ingick i klustret (sedermera Opus Bilprovning AB) skickats till AB Svensk Bilprovning (centralarkivet drivet av Recall) för arkivering. Vid inspektionen kunde dock noteras att en del material som tillhör AB Svensk Bilprovning arkivbildning blivit kvar på stationen (se vidare under avsnittet arkivförvaring). Materialet ska dock skickas till AB Svensk Bilprovning enligt uppgift.

Stationen i Härnösand-Saltvik använder systemet Synergi för diarieföring och för andra former av dokumentation. Enligt uppgift är det mycket få handlingar som inkommer till stationen. Allmänna handlingar registreras tillsammans med övriga handlingar som bildas i Opus Bilprovning AB:s verksamhet, någon åtskillnad mellan allmänna och icke allmänna handlingar görs inte i systemet. Diarieföring av ärenden sker efter olika ärendetyper och arbetsplats. Opus Bilprovning AB har en egen diarieserie i Synergi och har bara åtkomst till sina egna handlingar.

Handlingar som inkommer digitalt kan införas direkt i Synergi, medan handlingar på papper skannas eller fotograferas med mobiltelefon och sedan införs i Synergi.

Opus bilprovning AB använder Facebook, men hela hanteringen sköts av huvudkontoret.

De ekonomiska transaktionerna i samband med besiktningar framgår i de ekonomiska underlag, dagrapporter, som upprättas på stationen i Härnösand-Saltvik. Enligt arkivplanen tillhör dagrapporter inte det offentlighetsliga arkivet. Fakturahanteringen vid stationen i Härnösand-Saltvik sker via ett program som heter Baseware. Fakturor skickas till Mirror Accounting i Stockholm som också arkiverar handlingarna. Baseware används endast för kontroll och attest.

Handlingar sorteras i pärmar efter ärendetyp och år. Avställning av handlingar som förvaras i besiktningshall eller på kontor sker med ojämna mellanrum och till en förrådslokal.

4. Framställning och hantering av handlingar

Stationen i Härnösand-Saltvik hanterar huvudsakligen digitala handlingar. Såväl framställning som hantering av besiktningshandlingar sker digitalt.

Vid en besiktning registreras uppgifter i en handdator. Efter avslutad besiktning dockas handdatorn mot en fast dator och en rapport i form av ett besiktningssprotokoll skrivs ut på papper till kunden. Uppgifterna från besiktningen rapporteras till Transportstyrelsen. Stationen i Härnösand-Saltvik kan man komma åt AB Svensk Bilprovning system Hallsidan som har en mängd länkar till olika resurser. Stationen i Härnösand-Saltvik har dock inte tillgång till AB Svensk Bilprovning intranät.

Stationen i Härnösand-Saltvik kunde inte påvisa att Opus Bilbesiktning AB hade någon plan för informationssäkerhet. Däremot har man behörighetsbegränsningar på tillgången till datasystem och i datasystem samt ett visst fysiskt skalskydd.

Stationen i Härnösand-Saltvik saknar uppgifter om Opus Bilprovning AB har någon strategi eller annan dokumentation av de elektroniska handlingarna, i enlighet med Riksarkivets föreskrifter och allmänna råd om elektroniska handlingar RA-FS 2009:1. Rutiner för säkerhetskopiering och återställning av elektroniska handlingar ingår i tjänsten som Bilprovningen erbjuder gällande Synergi.

När handlingar inkommer på papper, och som ska införas i Synergi, digitaliseras dem genom antingen skanning eller fotografering med mobiltelefon. Handlingarna lagras sedan i formatet PDF om handlingen skannats och i formatet JPEG om handlingen fotograferats. Läs- och bildkontroll görs i samband med överföringen. Förlagorna på papper har ibland inte bevarats, vilket är en otillåten gallring om det omfattar allmänna handlingar och det inte finns en tillämplig gallringsföreskrift. Enligt uppgift har

Det förekommer även att handlingar skapas digitalt och skrivs ut och bevaras på papper. Det rör framför allt bromsprotokoll och handlingar angående besiktning av lyftar.

Bilder kan ibland tas för att visa på hur ett fordon var beskaffat vid besiktningen. Sådana bilder tas oftast via mobiltelefon. Bilderna införs i Synergi.

Anmärkning: Stationen i Härnösand-Saltvik måste förbättra sina rutiner, så att allmänna handlingar som införs i Synergi och som inkommer på papper samt saknar gallringsföreskrift inte riskerar att förstöras. Enligt Riksarkivets föreskrifter och allmänna råd om arkiv hos statliga myndigheter RA-FS 1991:1 (ändrad genom RA-FS 1997:4 och RA-FS 2012:1) 4 kap 3 § kan förstöring av den ursprungliga databäraren, efter överföring av handlingar från en databärare till en annan, i enlighet med definitionen i 2 kap 1 § utgöra gallring. Förstöring får i sådana fall endast ske med stöd av gallringsföreskrifter.

5. Gallring

Riksarkivet har utfärdat myndighetsspecifika föreskrifter RA-MS 2011:3 om gallring hos besiktningsorgan enligt fordonslagen (2002:574). Denna författning trädde i kraft den 1 april 2011 och omfattar besiktningshandlingar från och med den 1 juli 2010. De myndighetsspecifika gallringsföreskrifterna var inte kända på stationen i Härnösand-Saltvik, men man följer trots detta ändå dessa eftersom de ingår i arkivplanen, vilken man känner till.

Som behandlats under stycket gällande framställning och hantering av handlingar har viss otillåten gallring av allmänna handlingar skett vid stationen i Härnösand-Saltvik. Någon systematisk gallring enligt arkivplan eller föreskrifter har inte skett enligt uppgift. Inga av de eventuellt gallringsbara allmänna handlingarna bör dessutom ha nått sin frist, med tanke på att Opus Bilprovning AB:s verksamhet inte startat förrän tidigast fr.o.m. 1 mars 2012.

Stationen i Härnösand-Saltvik saknar uppgift om det fattats ett tillämpningsbeslut i enlighet med Riksarkivets föreskrifter RA-FS 1991:6 (ändrade genom RA-FS 1997:6) av Opus Bilprovning AB.

6. Arkivredovisning

Stationen i Härnösand-Saltvik kunde vid inspektionen varken påvisa en arkivbeskrivning eller en arkivförteckning i enlighet med Riksarkivets föreskrifter RA-FS 1991:1 (ändrad genom RA-FS 1997:4 och RA-FS 2012:1) eller en arkivredovisning i enlighet med Riksarkivets föreskrifter RA-FS 2008:4.

Opus Bilprovning AB har efter inspektionen inkommit med en arkivbeskrivning, men den uppfyller inte kraven i Riksarkivets föreskrifter RA-FS 2008:4.

Det är oklart på vilken nivå som arkivering och arkivredovisning ska ske inom Opus Bilprovning AB.

7. Arkivförvaring

Enligt 6 § arkivlagen är en myndighet och vissa andra organ skyldig att skydda sitt arkiv mot förstörelse, skada, tillgrepp och obehörig åtkomst. Kraven på utformningen av arkivlokaler regleras närmare i Riksarkivets föreskrifter och allmänna råd om planering, utförande och drift av arkivlokaler RA-FS 1994:6 (ändrade genom RA-FS 1997:3).

Stationen i Härnösand-Saltvik förvarar bromsprotokoll och arbetsprotokoll för starttryck i besiktningshall. På kontor förvarar man manuella protokoll, som ersätter de digitala när tekniken inte fungerar. Både i hall och på kontor rör det sig om handlingar från innevarande år. I ett förrådsrum förvaras dagrapporter för åren 1995-2013, bromsprotokoll för åren 2008-2012,

diariehandlingar för åren 2001-2006 samt besiktningsprotokoll gällande kilometerräknare för åren 1990-1993. All förvaring sker i pärmar.

Den största delen av det material som förvaras på stationen i Härnösand-Saltvik tillhör AB Svensk Bilprovning. Stationen bör se till att materialet omhändertas av AB Svensk Bilprovning.

Vid en okulär genomgång kunde konstateras att fastigheten saknade ett förvaringsutrymme som uppfyller Riksarkivets föreskrifter med krav på förvaring av allmänna handlingar. Förvaringen ska uppfylla de krav som ställs i Riksarkivets föreskrifter RA-FS 1994:6 (ändrade genom RA-FS 1997:3).

.....
Patrik Höij

Arkivarie, tillsynsändanden
patrik.hojj@riksarkivet.se
Telefon, direkt: 010-476 80 41